Kirklionys Barrow Cemetery

In 2017, the TIM conducted a field evaluation (roughly 8200 m²) in the vicinity of Kirklionys village (Varėna District, South Lithuania). During it, six isolated finds were discovered (Fig. 1): a knife with a push tang, two awls, part of a bronze neck-ring shank with a hook, part of a coil ring (?), and a flint blade. Based on the discovered finds, it is possible to state that the barrow cemetery on the left bank of the River Varėnė and roughly 1 km to the NW of Kirklionys village dates to the Middle Iron Age. This barrow cemetery has now been destroyed.

Ramūnas Šmigelskas

Jutonių (Dubingių) pilkapynas

Jutonių (Dubingių) (UK 3199) pilkapynas yra apie 8 km į R nuo Dubingių miestelio, kelio Dubingiai–Joniškis P pusėje (Švenčionių r., Pabradės sen.). Pilkapynas turi dvigubą pavadinimą, pirmąjį gavęs nuo artimiausio kaimo, o antrąjį – nuo miško pavadinimo. Iki šiol pilkapynas tyrinėtas 1939 (*KPC PB*, f. 1, a. 1, b. 101, p. 164), 2000 (*ATL 2000 metais*, 2011, p. 80–81) ir 2012 m. (*ATL 2012 metais*, 2013, p. 149–153). 2016 m. pradėti nedidelės apimties archeologiniai tyrimai tarpuose tarp pilkapių (*ATL 2016 metais*, 2017, p. 127–129).

2017 m. tęsti archeologiniai tyrimai tarp pilkapių siekiant patikrinti, ar kitose pilkapyno vietose taip pat aptinkama pavienių archeologinių radinių ir kremuotų žmonių kaulų. Tyrinėta pilkapyno P dalyje, vykdant kasmetinį edukacinį projektą „Vasaros archeologijos mokykla“. Jame dalyvavo moksleiviai iš Mažeikių Merkelio Račkausko ir Utenos Adolfo Šapokos gimnazijų. Aptikti radiniai perduoti LNM.

Pilkapynas užima pailgą Š–P kryptimis 9,7 ha plotą, kurį išilgai kerta miško keliukas. 2017 m. tyrimai vykdyti pilkapyno P dalyje, abiejose miško keliuko pusėse. Ištirtos trys 5x2 m dydžio žvalgomosios perkasos ir vienas 2x1 m dydžio šurfas (bendras 32 m² plotas).

Tyrimams pasirinktos vietos, kuriose nėra pilkapių. Perkasa 1 tirta jungiant prie 2016 m. šurfo 2, nes jį tiriant rasta tiek archeologinių radinių, tiek kremuotų kauliukų. Likusios dvi perkasos tirtos kiek piečiau. Šioje vietoje yra tarsi tuščia pilkapių apsupta apskrita aikštelė, kurią per pusę dalija miško keliukas. Siekta tiesiog patikrinti šią teritoriją, ištiriant perkasą 2 keliuko V pusėje, o perkasą 3 – R pusėje. Asvejos regioninis parkas planuoja įrengti informacinį stendą Jutonių (Dubingių) pilkapyne, šalia 2012 m. ištirto pilkapio 62, kuriame bus pateikta informacija apie patį pilkapyną bei apie vykdytus archeologinius tyrimus. Būsimo stendo vietoje ištirtas 2x1 m dydžio šurfas.

Perkasoje 1 po miško paklote fiksuotas kelių cm storio miškožemis. Giliau preparuotas pilkšvas smėlis, kuriame buvo labai smulkių angliukų, nors pasitaikydavo ir vienas kitas didesnis. Vos nuėmus miškožemį, pilkšvame smėlyje aptikta keletas radinių ir smulkių degintinių kaulų. Radinių ir kaulų rasta beveik visame plote. Perkasoje rasti 4 stikliniai karoliai (1 pav.). Jie nedideli, 5–6,4 mm skersmens, su labai plona skylute per vidurį. Visi karoliai kiek deformavęsi nuo karščio ir sulipę tarpusavyje. Panašus karolis buvo rastas ir 2016 m. tyrimų metu šalia tirtame šurfe 2. Trys karoliai yra mėlynos spalvos ir vienas geltonas. Literatūroje teigiama, kad

1 pav. Tyrimų metu rasti susilydę karoliai. R. Šmigelsko nuotr.

Fig. 1. The fused beads discovered during the investigation.

0 1 cm

tokie karoliai (greičiausiai tai rutulio formos žirnio dydžio karoliai) datuojami IX–XIII a., o dažniausiai aptinkami X–XII a. ir kartais dar XIII a. kapuose (*LA*, 1981, t. 2, p. 79, 84). Stiklo karoliai – nedažnas radinys Rytų Lietuvos pilkapiuose. Dažniausiai jie randami Lietuvos V dalyje. Panašių stiklinių karolių rasta Žvirblių pilkapyne, pilkapyje 47, jie datuoti X–XI a. (*LA*, V., 2001, t. 21, p. 260). Taip pat rasta įvijos dalis, suvyta iš labai plonos vario lydinio vielos. Tokios pat įvijos fragmentas buvo rastas 2016 m. Perkasoje 1 dar rasta pora žalvarinių susilydimų bei keliolika smulkių keramikos šukelių (2 pav.). Nedaug ką galima pasakyti apie buvusius puodus iš smulkių šukelių, kurių stambiausia siekė iki 5 cm dydžio. Puodai buvę lipdyti, prastokai išdegti, su gana stambiomis grūsto akmens priemaišomis. Ornamento ant šukių nepastebėta.

Perkasoje 2 po miško paklote fiksuotas kelių centimetrų storio miškožemis. Giliau preparuotas pilkšvas smėlis su smulkiais angliukais. Perkasoje 2 šis pilkšvas smėlis kiek storesnis nei perkasoje 1. Vos nuėmus miškožemį, pilkšvame smėlyje rastas vienas labai smulkus žalvarinis susilydimas. Daugiau archeologinių radinių perkasoje 2 nebuvo. Tačiau joje rasta kiek daugiau kremuotų žmogaus kauliukų. Jie, kaip ir perkasoje 1, rasti kitose vietose, yra gana smulkūs. Atrinktas vienas angliukas, rastas maždaug 20 cm gylyje, datuotas Fizinių ir technologijos mokslų centre Vilniuje. Laboratorinio datavimo rezultatas: 604±45 BP, 1290–1413 cal. AD (2σ) (FTMC-19-1). Išlieka diskutuotinas klausimas, kas datuota: laidojimo horizontas ar pavienis atsitiktinis angliukas?

Perkasoje 3 aptiktas vos vienas kremuoto kaulo fragmentas bei keli degusio molio trupiniai. Tiriant šurfą 1 jokių archeologinių radinių ar struktūrų neaptikta.

Sprendžiant iš aptiktų kauliukų ir dirbinių, liekama prie dar 2016 m. iškeltos versijos, jog

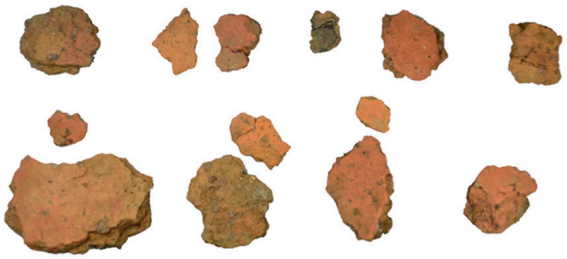

2 pav. Tyrimų metu rastos smulkios keramikos šukės. R. Šmigelsko nuotr.

Fig. 2. Small potsherds discovered during the investigation.

kremuoti kaulai ir dirbinių fragmentai teritorijoje tarsi žerti ar barstyti žemės paviršiuje.

Jutonys (Dubingiai) Barrow Cemetery

Jutonys (Dubingiai) barrow cemetery (Švenčionys District, East Lithuania) occupies a 9.7 ha, N–S oblong area. In 2017, the investigation continued between the barrows in order to check whether isolated finds and cremated human bones are also found at other locations in the barrow cemetery. The investigation was conducted in the S part of the cemetery. Three 5 x 2 m trial trenches and one 2 x 1 m test pit (a total of 32 m^2) were excavated.

During the investigation, grey sand with small pieces of charcoal, small pieces of cremated bones, and several finds were recorded under the forest floor. Four 5–6.4 mm diameter glass beads with a very small hole through the centre were discovered (Fig. 1). All of them were somewhat deformed from heat and had fused together. They date to the 9th–13th centuries. Part of a coil bead made of very thin copper alloy wire, several fused pieces of bronze, and small potsherds were also found (Fig. 2). Charcoal found during the investigation was AMS dated to date of 604±45 BP, 1290–1413 cal. AD.